

Digitalna mikroelektronika

Z. Prijić

Elektronski fakultet Niš
Katedra za mikroelektroniku

Predavanja 2007.

Deo I

Tehnologije logičkih kola

Tehnologije logičkih kola

- 1 CMOS i TTL kola
- 2 CMOS logička kola
- 3 TTL logička kola

Tehnologije logičkih kola

- CMOS (Complementary MOS)
- DTL (Diode-Transistor Logic)
- TTL (Transistor-Transistor Logic)
- STTL (Schottky TTL)
- ECL (Emitter-Coupled Logic)
- BiCMOS (Bipolar-CMOS)

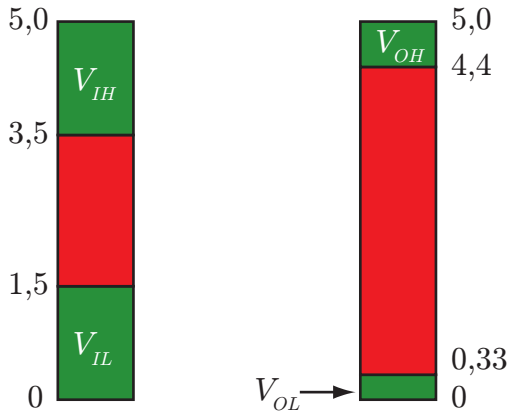
Logički nivoi CMOS kola

CMOS logička kola se proizvode u verzijama sa sledećim naponima napajanja:

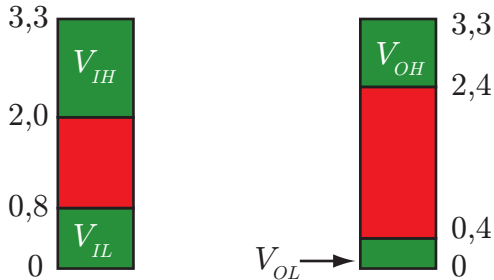
- 5V
- 3,3V
- 2,5V
- 1,2V

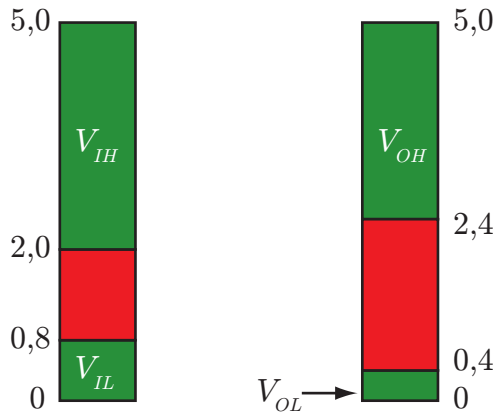
Logički nivoi 5V CMOS kola

Logički nivoi 3,3V CMOS kola

Logički nivoi TTL kola

Margine šuma

- 5V CMOS:

$$NM_H = 4,4 - 3,5 = 0,9V$$

$$NM_L = 1,5 - 0,33 = 1,17V$$

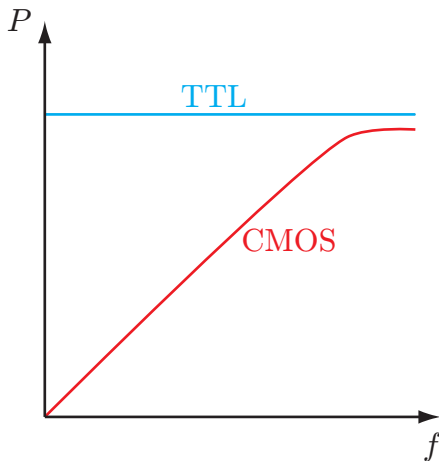
- TTL:

$$NM_H = 2,4 - 2,5 = 0,4V$$

$$NM_L = 0,8 - 0,4 = 0,4V$$

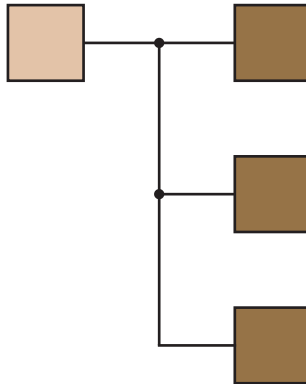
Zavisnost disipacije snage od učestanosti

Fan-out

Broj opteretnih kola koja se mogu vezati na izlaz pobudnog kola bez narušavanja njegovih performansi

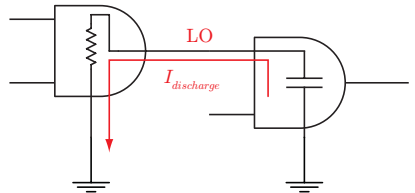
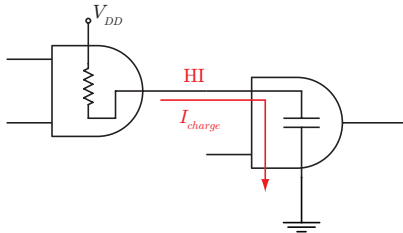
Pobudno kolo
(Driving gate)

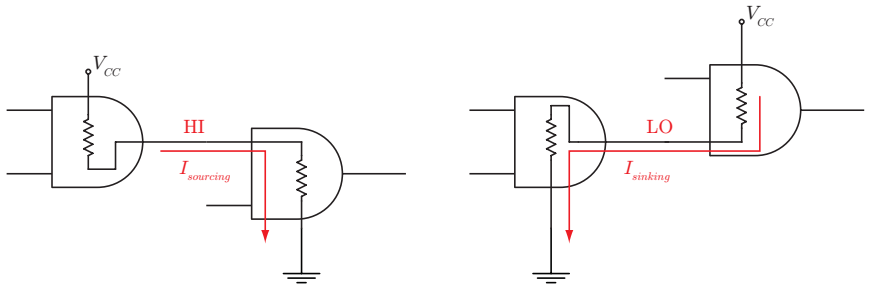
Opteretna kola
(Loading gates)

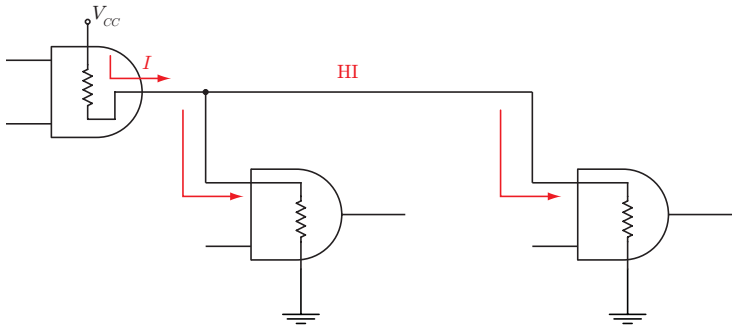
Opterećenje CMOS logičkih kola

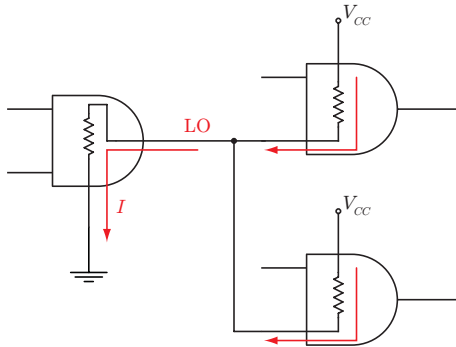
Opterećenje TTL logičkih kola

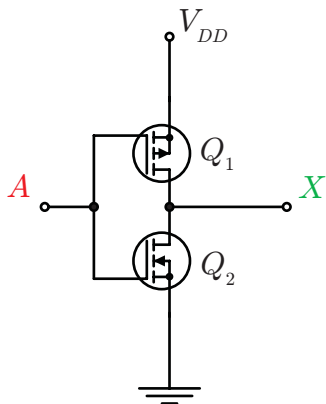
Opterećenje TTL logičkih kola

Opterećenje TTL logičkih kola

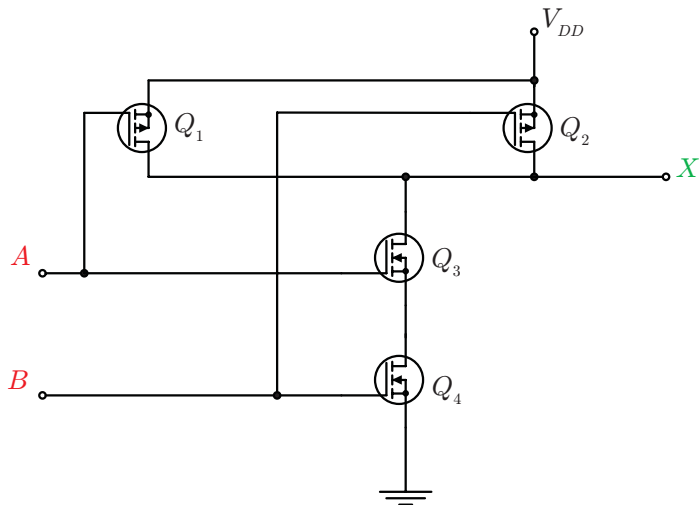

CMOS invertor

CMOS NI kolo

CMOS NI kolo

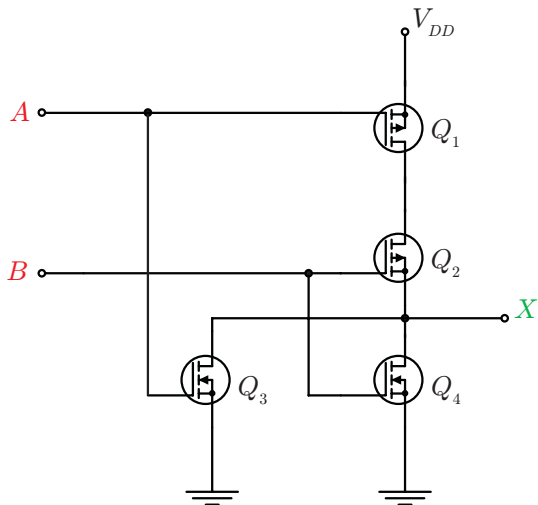
Tablica istinitosti

<i>A</i>	<i>B</i>	Q_1	Q_2	Q_3	Q_4	<i>X</i>
L	L	S	S	C	C	H
L	H	S	C	C	S	H
H	L	C	S	S	C	H
H	H	C	C	S	S	L

- S - tranzistor je u zasićenju (*Saturation*)
- C - tranzistor je u zakočenju (*Cut-off*)

CMOS NILI kolo

CMOS NILI kolo

Tablica istinitosti

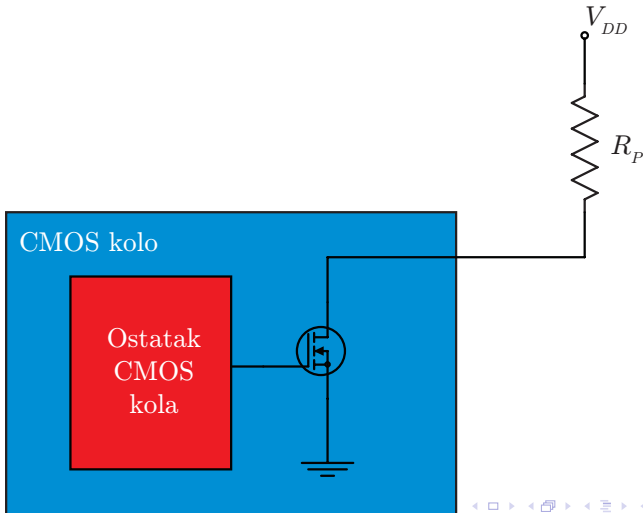
<i>A</i>	<i>B</i>	<i>Q</i> ₁	<i>Q</i> ₂	<i>Q</i> ₃	<i>Q</i> ₄	<i>X</i>
<i>L</i>	<i>L</i>	<i>S</i>	<i>S</i>	<i>C</i>	<i>C</i>	<i>H</i>
<i>L</i>	<i>H</i>	<i>S</i>	<i>C</i>	<i>C</i>	<i>S</i>	<i>L</i>
<i>H</i>	<i>L</i>	<i>C</i>	<i>S</i>	<i>S</i>	<i>C</i>	<i>L</i>
<i>H</i>	<i>H</i>	<i>C</i>	<i>C</i>	<i>S</i>	<i>S</i>	<i>L</i>

- *S* - tranzistor je u zasićenju (*Saturation*)
- *C* - tranzistor je u zakočenju (*Cut-off*)

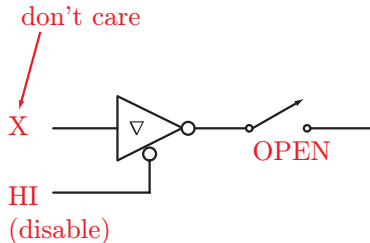
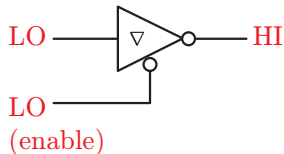
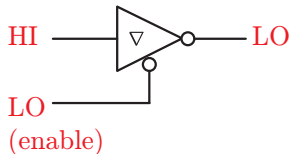
CMOS logička kola

Otvoreni drejn se povezuje sa napajanjem preko *pull-up* otpornika

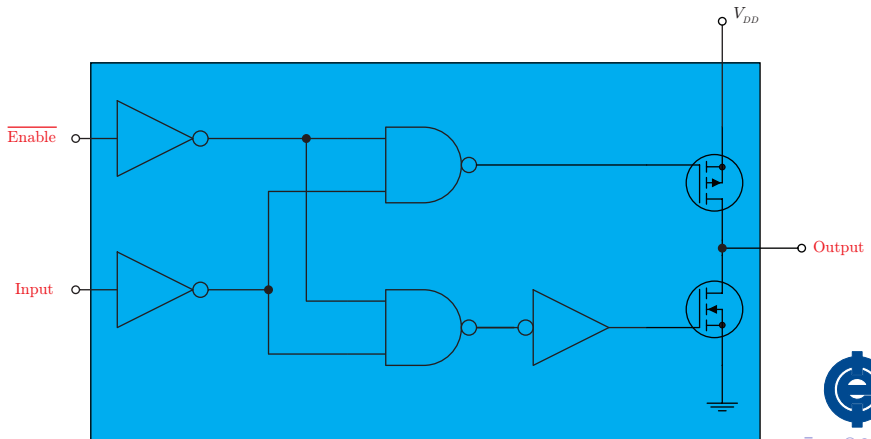
CMOS logička kola sa tri stanja (*Tristate CMOS*)

Treće stanje na izlazu je stanje visoke impedanse (*High-Z*)

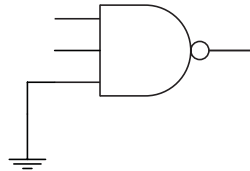
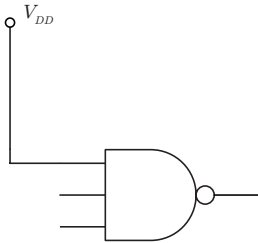
CMOS invertor sa tri stanja

Kada je ulaz Enable u HIGH stanju oba tranzistora su isključena i izlaz je u High-Z stanju.

CMOS logička kola

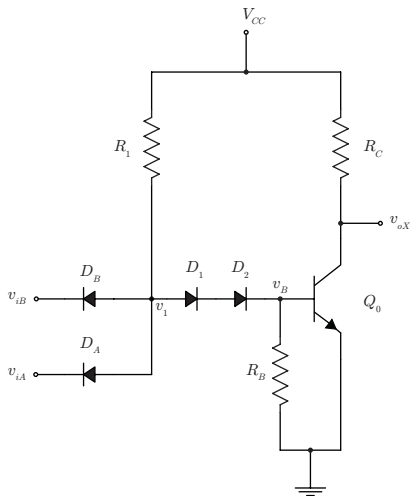
Povezivanje neiskorišćenih ulaza

TTL logička kola

DTL NI kolo

DTL NI kolo

Princip rada

V_γ	0,7V	Napon provođenja diode
$V_{BE(on)}$	0,7V	Napon provođenja spoja baza-emitor
$V_{BE(sat)}$	0,8V	Za tranzistor u zasićenju
$V_{CE(sat)}$	0,1V	Za tranzistor u zasićenju

Kada su v_{iA} i v_{iB} na nivou logičke nule, diode D_A i D_B su direktno polarisane preko otpornika R_1 i izvora V_{CC} . Ako je $v_{iA} = v_{iB} = 0,1V$, tada je $v_1 = 0,8V$. Diode D_1 i D_2 ne vode jer, da bi vodile, napon v_B treba da bude $-0,6V$, što nije moguće u kolu. Pošto je $v_B = 0$, tranzistor Q_0 je zakočen, pa je na izlazu logička jedinica, tj. napon V_{CC} .

DTL NI kolo

Princip rada

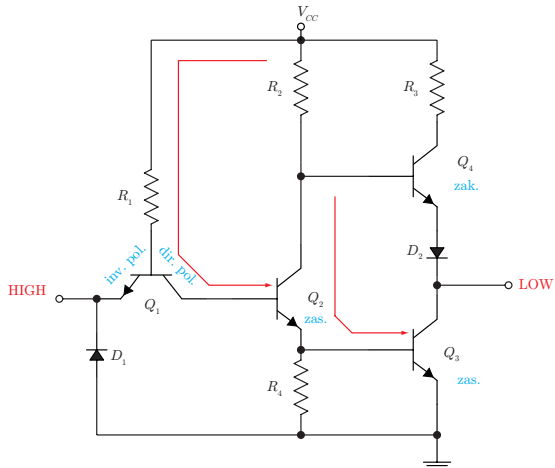
Kada su v_{iA} i v_{iB} na nivou jedinice (V_{CC}), diode D_A i D_B ne vode. Diode D_1 i D_2 su direktno polarisane preko otpornika R_1 i izvora V_{CC} . Tranzistor Q_0 je u zasićenju (što se podešava otpornikom R_C), pa je na izlazu logička nula, tj. napon $V_{CE(sat)}$.

Otpornik R_B naziva se *pull-down* otpornik i služi da ubrza prelazak tranzistora iz zasićenja u zakočenje, odvođenjem nagomilanih manjinskih nosilaca iz baze. Ovaj otpornik obezbeđuje provodni put za inverznu struju baze. Nedostatak je što, kada tranzistor vodi, ovaj otpornik smanjuje struju baze.

TTL inverter

Princip rada

TTL inverter

Princip rada

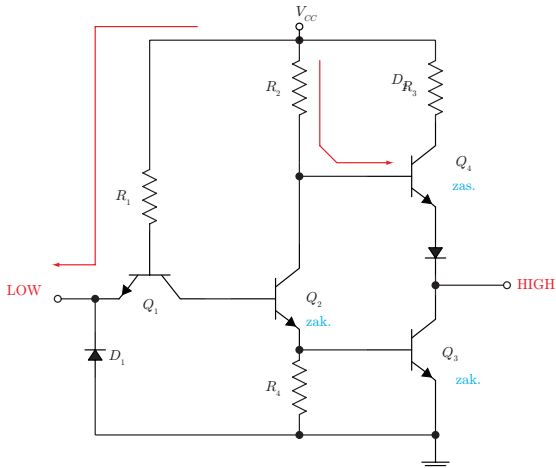
Kada je ulaz na nivou logičke jedinice, spoj BE tranzistora Q_1 je inverzno polarisan, a spoj BC je direktno polarisan. Struja teče preko otpornika R_1 i spoja BC tranzistora Q_1 u bazu tranzistora Q_2 , vodeći ga u zasićenje. Time je uključen tranzistor Q_3 , pa je na izlazu logička nula. U isto vreme, napon na kolektoru tranzistora Q_2 je dovoljno nizak da tranzistor Q_4 bude u zakočenju.

Dioda D_1 služi da spreči pojavu naponskih premašenja prilikom promena napona na ulazu i itme štiti tranzistor Q_1 . Dioda D_2 obezbeđuje da tranzistor Q_2 bude isključen.

TTL inverter

Princip rada

TTL inverter

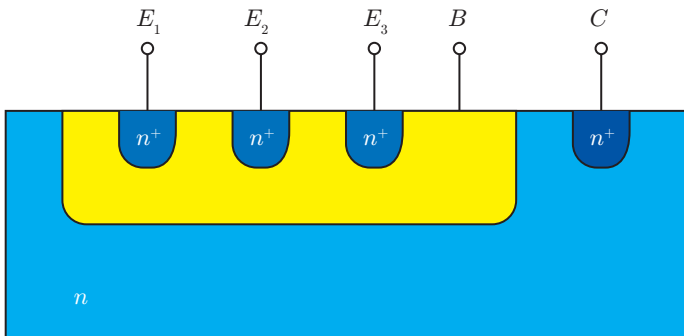
Princip rada

Kada je ulaz na nivou logičke nule, spoj BE tranzistora Q_1 je direktno polarisan, a spoj BC je inverzno polarisan. Struja teče preko otpornika R_1 i spoja BE tranzistora Q_1 prema ulazu, tako da je tranzistor Q_2 zakočen. Time je zakočen i tranzistor Q_3 . Napon na kolektoru tranzistora Q_2 je dovoljno visok da tranzistor Q_4 bude u zasićenju, pa je na izlazu logička jedinica.

TTL logička kola

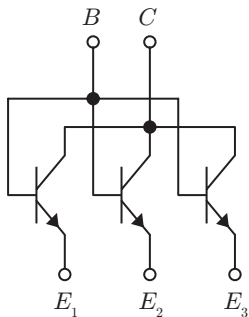
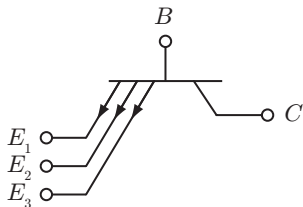
Tranzistor sa više emitora

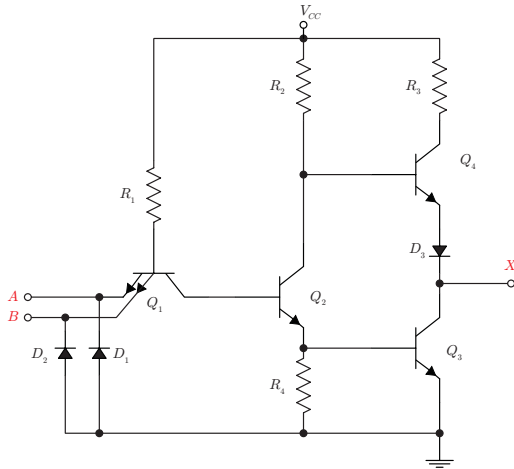

TTL logička kola

Tranzistor sa više emitora

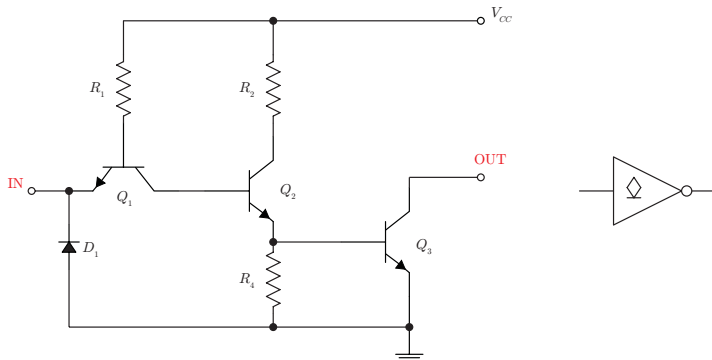

TTL NI kolo

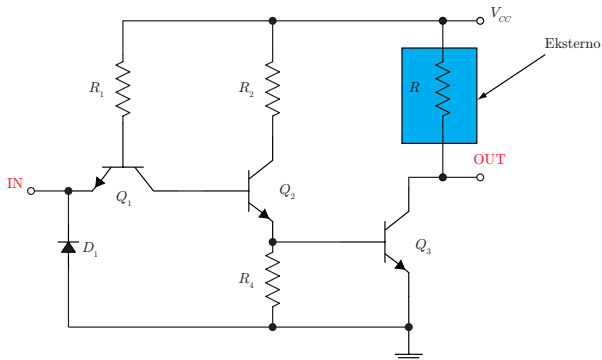
TTL inverter

Kolo sa otvorenim kolektorom

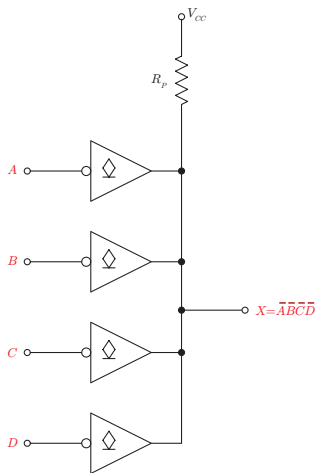

TTL inverter

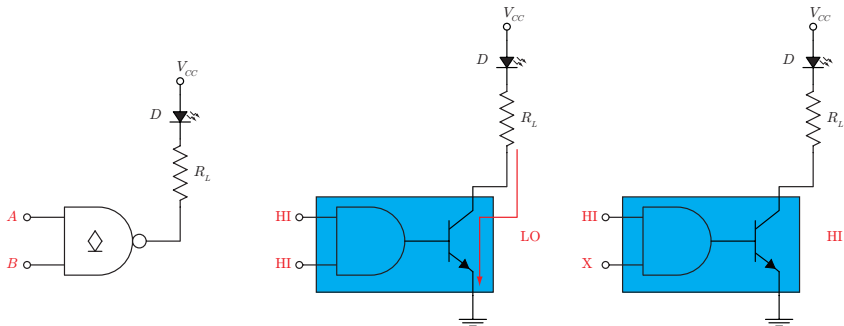
Kolo sa eksternim pull-up otpornikom

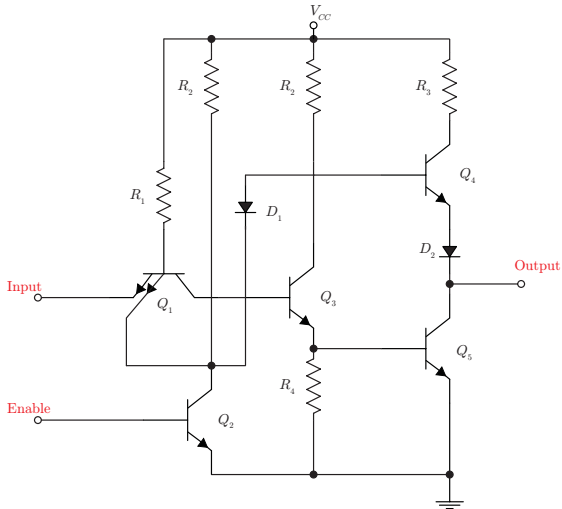
TTL negativno-I kolo u konfiguraciji otvorenog kolektora

TTL - LED

TTL inverter sa tri stanja

TTL inverter sa tri stanja

Kada je na *Enable* ulazu logička nula, tranzistor Q_2 je zakočen i kolo radi kao standardni TTL inverter. Kada je na *Enable* ulazu logička jedinica, tranzistor Q_2 vodi, pa je na drugom emitoru tranzistora Q_1 nizak naponski nivo, što direktno polariše diodu D_1 , preko koje se isključuje tranzistor Q_4 . U tom slučaju su isključeni i tranzistori Q_3 i Q_5 , pa je izlaz u stanju visoke impedanse.

TTL logička kola

Povezivanje neiskorišćenih ulaza

